

Technická hračka ako prostriedok rozvoja osobnosti žiaka, alebo origami - orizuru posolstvo mieru hravou formou v procese vzdelávania.

Áno, aj takto by sa dal charakterizovať projekt súťaže, ktorý bol realizovaný v meste Žiar nad Hronom na konci školského roka 2008/9 v piatackých triedach ZŠ.

Čo je to origami - orizuru?

Origami z japonského prekladu znamená skladanie papiera, ktoré v tejto krajine povýšili na umenie. Získalo si vážnosť a úctu už v dávnej histórii, keď múdri ľudia prišli na to, že origami nie je len príjemná zábavka na dlhé chvíle, ale má širokospektrálne využitie v mnohých oblastiach života. Papier zložený do rôznych tvarov môže vyzerať ako niečo pekné, možno aj jednoduché, ale hlavne stojí za týmto umením veľká miera zručnosti, tvorivosti, pozornosti, presnosti a matematiky. Za jednoduchým lietadielkom či zvieratkom sú matematické výpočty, ktoré umožňujú vytvárať aj naozaj zložité tvary. V dnešnej dobe našlo umenie origami uplatnenie napríklad pri výrobe mobilných telefónov - v problematike plošných spojov, v informatike, v automobilovom priemysle - pri optimalizovanom skladaní airbagov, astronómovia ich používajú na výpočet optimálnej konfigurácie šošoviek teleskopov, lekári pri záchrane životov. Výhody origami vidia aj v NASA pri optimalizácii zloženia a rozloženia vesmírnych solárnych panelov raketoplánov... Ako povedal Thomas Hull, docent matematiky z vysokej školy v meste Springfield v americkom štáte Massachusetts: "Papier je našim matematickým laboratóriom." a ja si myslím, že má pravdu. **Orizuru**, v preklade z japončiny letiaci žeriav, je tradičná, veľmi pekná a v Japonsku obľúbená origami skladačka. Je stredne náročná, ale o to viac efektívna vo finálnej podobe. Orizuru, alebo po našom žeriav, je okrem iného ponímaný ako symbol nádeje a mieru. Je opradený viacerými zaujímavými legendami a príbehmi.

O čo vlastne ide a aké ciele má projekt súťaže origami-orizuru?

Ide o poukázanie na možnosť využiť potenciál origami vo vyučovacom procese, s podporou legendy o letiacom žeriavovi (orizuru), ktorá hovorí: „..ak zložíš 1000 orizuru, splní sa ti želanie.“ Ide o jeden smutný životný príbeh malého dievčatka Sadako Sasaki z Hirošimy, ktorý upozorňuje na tragédiu, ktorá sa odohrala v posledných hodinách jednej nezmyselnej vojny, kde ľudskosť a humanita zlyhala.

Z pohľadu žiakov ide o vyjadrenie názoru, ide o podporu mieru formou spoločne poskladaných 1000 orizuru, ktoré keď sa spoja do venca, tvoria „sembazuru“. V Japonsku sa takéto vence každoročne vešajú k soche Sadako Sasaki. Tento pamätník vysoký deväť metrov, tiež nazývaný Veža tisícich žeriavov, je umiestnený v parku mieru v Hirošime na pamiatku detským obetiam atómového útoku. Odovzdanie takéhoto venca veľvyslancovi Japonska je vyjadrením spolupatričnosti žiarskych detí s príbehom Sadako Sasaki a s detskými obeťami atómových útokov.

Z pohľadu učiteľa ide o prostriedok, pomocou ktorého je možné hravou formou podporiť u žiakov nadobúdanie zručnosti a šikovnosti. Podporuje sa rozvoj jemnej motoriky, rovnako ako technické a logické myslenie. Žiaci vnímajú postupnosť a zároveň si uvedomujú význam analytiky. Priamo pri práci majú možnosť vnímať význam slova cieľavedomosť a trpezlivosť. Pre dnešné nepokojné a hyperaktívne deti ponúka skladanie origami akceptovateľnú možnosť zábavy spojenú so vzdelávaním, kedy sú ochotne a schopné lepšie vnímať a počúvať. Ide o prostriedok, ktorý spája matematiku a fyziku s predmetmi ako technická a výtvarná výchova. Cez legendy a príbehy je napojený na slovenčinu a vďaka myšlienke posolstva mieru vidieť spojenie na hodiny etickej výchovy a náboženstva. Z hľadiska pôvodu a histórie origami ide o prepojenie na hodiny zemepisu a dejepisu a prostredníctvom orizuru – letiaceho žeriava, môžeme vidieť spojitost' v širšom kontexte naberania vedomostí aj na hodiny prírodopisu. V globále teda môžeme hovoriť o kvalitnej,

prirrodzenej a nenútenej medzipredmetovej spolupráci v naozaj širokom zábere. V projekte origami-orizuru je nemenej dôležitý aj fakt, že sa jedná nielen o prácu jednotlivca, ale je podporovaná a vyzdvihovaná aj spoluprácu v rámci kolektívu.

Z pohľadu ekonóma sa jedná o projekt, ktorého vstupné nákladové položky sú zanedbateľne nízke a výstupné hodnoty ponúkajú pre spoločnosť neoceniteľnú devízu v rozvoji a budovaní lepšieho zajtrajška.

Z môjho pohľadu ako tvorcu projektu ide o dosiahnutie viacerých cieľov, ktoré by sme mohli zhrnúť podľa váhy myšlienky primárne ako posolstvo mieru, sekundárne ako využitie výhod origami vo vzdelávacom procese na základných školách a terciálne ide o prínos pre región v potenciálnej spolupráci s Japonským veľvyslanectvom v SR v oblasti vzdelávania a kultúry. Pekné je na celom projekte to, že všetko je možné dosiahnuť pomocou malého kúska papiera, ktorý keď sa správne poskladá, dokáže za istých okolností plniť želania ☺.

Kto projekt podporil a ako to celé prebiehalo ?

Vďaka silnej myšlienke a dobrej stratégii projektu záštitu nad projektom držali prednosta ObÚ Žiar nad Hronom, primátor Mesta Žiar nad Hronom a Japonské veľvyslanectvo v SR. Organizačne pomáhala zastrešiť projekt CVČ Žiar nad Hronom a problém financií vyriešila Nadácia ZSNP a Slovalco spolu s viacerými firmami z regiónu Žiar nad Hronom, ale aj z Bratislavy, Banskej Bystrice a Nitry. Čas a úsilie venované projektu mali zmysel a podarilo sa priviesť na svet dielo, ktoré je prínosom pre nás všetkých.

V prvej fáze sa žiaci oboznámili so samotným projektom origami - orizuru, s jeho víziou a cieľmi. Postupne sa učili, ako skladať tradičný japonský model orizuru. Každý prítomný žiak v každej piatačkej triede v žiarskych ZŠ dostal manuál na skladanie orizuru a samostatne si zložil letiaceho žeriava, aby pochopil následnosť krokov pri skladaní. Pri tejto činnosti aktívne žiakom pomáhali s riešením v problémových častiach skladania inštruktori projektu.

Potom sa všetci oboznámili so súťažnou časťou projektu, kde zúčastnení žiaci mohli súťažiť nielen v rýchlosti skladania, ale mohli sa pokúsiť poskladať aj najmenšieho, najväčšieho, alebo najkreatívnejšieho orizuru. Šancu mali nielen šikovní jednotlivci ale aj trieda, ktorá poskladá najviac orizuru počas súťaže. Ukázať sa tak mali možnosť naozaj všetci. Tí šikovní, tvoriví, ale aj vytrvalí. Rovnako tak jednotlivci ako aj kolektív.

Žiaci boli motivovaní viacerými hodnotnými vecnými cenami, ale aj zaujímavým výletom do Tropicaria. Pre triedu, ktorá poskladá najviac orizuru, bola motiváciou zaujímavá finančná hotovosť. Špeciálnou cenou zas pre tých najlepších bola návšteva Japonského veľvyslanectva v Bratislave.

Po silnej myšlienke a motivácii sa v ďalšej fáze projektu poctivo cvičilo a trénovalo. Niektorí individuálne, iní v skupinkách a niektorí trénovali a skladali spolu ako trieda. Každý si volil svoju stratégiu za intenzívnej podpory učiteľov i autora projektu. Niektorí žiaci dokonca prišli počas skladania na zlepšenia, ktoré im umožnili skladať rýchlejšie a efektívnejšie.

Po čase tréovania prišli na rad triedne kolá v rýchlosti, kde sa rozdali prvé ceny a diplomy. Tí, ktorí neuspeli, sa ešte intenzívnejšie zapojili do ďalších súťaží a tí, ktorí postúpili, sa stretli v mestskom kole v súboji o ešte atraktívnejšie ceny. Potom prišlo veľké finále. Porota zložená z čestných hostí vybrala víťaza v kreatívnej tvorbe, určil sa najmenší a najväčší orizuru a vybrala sa trieda

a jednotlivcov s najviac poskladanými orizuru. Všetko to vyvrcholilo 12.6.2009, kedy bolo v priestoroch CVČ mestské kolo rýchlostnej súťaže, kde žiaci dokázali svoje kvality v skladaní orizuru. Milým spostením na záver mestského kola bolo gesto zo strany Japonského veľvyslanectva v SR, keď prijali výzvu „na súboj Japonské veľvyslanectvo verzus žiarske deti“. Samotná súťaž sa skončila podpisovou akciou na poskladané orizuru, ako pamiatka na tento deň. Potom nasledovalo v priestoroch MsKC v Žiari nad Hronom slávnostné vyhodnotenie projektu spojené s odovzdávaním hlavných cien, kultúrnym programom ZUŠ a vystúpením karate klubu. Program konferovala Zuzana Malová z CVČ. Počas slávnostného programu sa odovzdávali ceny nielen oceneným žiakom, ale knižky Základy origami dostali osobne do rúk všetci triedny učitelia ako poďakovanie a cielené, myšlienkové pokračovanie projektu. Celé sa to odohrávalo za prítomnosti sponzorov, pozvaných hostí, ako aj všetkých piatakov spolu s triednymi učiteľmi a riaditeľmi ZŠ. Pozvanie na slávnostné odovzdávanie cien prijali aj čestní hostia: Japonská kultúrna attache Masako Morishita, prof. Jaroslav Jaroš, zakladateľ origami spoločnosti na Slovensku z UK Bratislava, prof. Tomáš Kozík z UKF Nitra, prednosta ObÚ Žiar nad Hronom Ing. Milan Žabka, primátor Mesta Žiar nad Hronom Mgr. Ivan Černaj a moderátor Andrej Bičan.

Tí, ktorí sa zúčastnili slávnostného odovzdávania cien, mali možnosť vidieť Petru Sekáčovú v šatách z 1000 papierových orizuru od Dariny Kozovej, zaujímavý program ako aj výstavku kreatívnych orizuru prác detí v galérii MsKC, kde okrem žiackych prác boli aj ukážky zaujímavých origami výtvorov od prof. Jaroslava Jaroša a fotky z priebehu projektu, ktoré nafotil Karol Jarábek.

Víťazi jednotlivých kategórií 22.6.2009 na záver projektu odovzdali veniec s 1000 orizuru na Japonskom veľvyslanectve priamo veľvyslancovi Japonska v SR, J. E. pánovi Yoshio Nomotovi, s ktorým si osobne podali ruku a získali na svoj diplom zo súťaže pečiatku veľvyslanectva a podpis od pána veľvyslancu.

Celá akcia bola mediálne podporená článkami v regionálnej tlači a televízii, ale dostali sme sa aj do hlavných správ TV Markíza a napísali o nás aj v učiteľských novinách.

A čo dodať na záver?

Rýchlostnú súťaž vyhrala Ľubica Beňová s časom 43.8 s z Cirkevnej ZŠ nad Petronelou Rakytovou z 4.ZŠ a Silviou Kaprálikovou z 2.ZŠ, ktorej sa podarilo zároveň zložiť najviac orizuru keď spolu zložila 523 ks. Trieda V.E z 4.ZŠ vyhrala súťaž o najviac poskladaných orizuru s priemerom 131,8 ks orizuru na žiaka. Najmenšieho orizuru poskladala Mária Fajčíková z cirkevnej ZŠ a najväčšieho zas Soňa Minková z 2.ZŠ. Skvelé výsledky boli zaznamenané aj v tvorivej súťaži, kde nás súťažiaci presvedčili o svojej šikovnosti a technickej zručnosti pri modeloch, ktoré boli z technického pohľadu na vysokej konštrukčnej úrovni s výzdobou, ktorá bola riešená najrozmanitejším až prekvapujúco originálnym spôsobom. V tejto súťaži odborná porota vybrala za víťaza „orizuru – piškoťáka“, ktorého autormi boli Dagmar Ivanová a Ľubica Beňová z Cirkevnej ZŠ. Špeciálne poďakovanie formou návštevy Japonského veľvyslanectva získala aj Nicole Slezáková z 1.ZŠ za to, že učila skladať orizuru nielen svojich spolužiakov, ale aj iných. Bolo vidieť, že súťaž oslovila nielen jednotlivcov, ale aj kolektívy, čo v globále môžeme hodnotiť ako vysoko prínosné. Projekt si získal obľubu nielen u žiakov, ale aj u sponzorov a gestorov a tak sa predpokladá, že bude mať pokračovanie v ešte širšej forme aj na budúci rok, kedy sa okrem iného chystá pokus o zápis do Guinnessovej knihy rekordov.

Čo nám prezradil výskum ?

Dotazníkový rozdiel na začiatku a na konci projektu ukazuje na rastúci záujem o origami zo strany žiakov. Prostredníctvom výskumu, ktorého sa zúčastnilo 154 žiakov, z 9 tried, zo 4 ZŠ mesta Žiar nad Hronom, sa podarilo zistiť fakt, že origami (napriek tomu, že je finančne nenáročné) má u žiakov úspech a viac ako 84% z nich má snahu sa dozvedieť viac informácií o tomto umení. Viac ako 81% žiakov má názor, že origami je zaujímavým spestrením a teda prínosom vo vyučovaní. Viac ako 65% žiakov má záujem v budúcnosti skúšať skladať rôzne, okrem iného aj vlastné modely origami. Origami považuje za prínos pre ich osobnosť viac ako 69% žiakov a viac ako 84% má pocit, že má pozitívny vplyv na ich technické a logické myslenie. S myšlienkou usporiadania súťaže bolo spokojných viac ako 95% žiakov. V dotazníkoch mali možnosť žiaci anonymne napísať, čo by si želali v súťaži vyhrať. Pre mňa osobne bolo milým prekvapením a veľkým pozitívom to, že v 2. vlne dotazníkov v závere projektu sa našli žiaci, ktorí napísali ceny, ktoré boli prínosom nie pre nich samotných, ale pre triedu a školu, čo svedčí o ich dobrom charaktere a nesebeckom vnímaní. Ďalším veľkým úspechom projektu je aj fakt, že po projekte vie samostatne poskladať bez akejkoľvek pomoci 76% žiakov skladačku papierového orizuru.

Mgr. Miloš Viglašský
20.7.2009